

Prof. dr hab. Małgorzata Słodowa-Helpa, prof. zw. UEP
Instytut Ekonomii, Katedra Makroekonomii i Badań nad Rozwojem
email: malgorzata.slodowa-helpa@ue.poznan.pl, tel. 601 745 104

Poznań, dnia 14.04.2020 r.

Opinia

**o osiągnięciach badawczych, dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzatorskich
oraz w zakresie współpracy międzynarodowej Pani dr Barbary Maćkiewicz**

**przygotowana w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie Nauk Społecznych
(wcześniej nauk o Ziemi) w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka
przestrzenna (wcześniej geografia) na Wydziale Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki
Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu**

1. Podstawy sporządzenia recenzji

Podstawę prawną niniejszej opinii stanowi decyzja Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 10 grudnia 2019 r., na mocy której w dniu 23 stycznia 2020 r. zostało mi powierzone przez Radę Naukową Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna na Wydziale Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wykonanie dzieła, którego przedmiotem jest recenzja osiągnięć naukowych Pani dr Barbary Maćkiewicz w związku z postępowaniem habilitacyjnym wszczętym w dniu 24 kwietnia 2019 r.

Merytoryczną podstawę tej oceny stanowi dorobek Pani dr Barbary Maćkiewicz, zaprezentowany w przygotowanej dokumentacji i przesłanej (w wersji drukowanej oraz elektronicznej) przez Pana Prof. dra hab. Pawła Churskiego, Dziekana Wydziału i Przewodniczącego Rady Naukowej Dyscypliny Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM w Poznaniu.

Recenzja została sporządzona z uwzględnieniem kryteriów oceny dorobku w postępowaniu habilitacyjnym zawartych w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. r 196, poz. 1165).

Zgodnie z treścią art. 16 ust. 2 tej ustawy (zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311) Pani dr Barbara Maćkiewicz wskazała we wniosku wiodące osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie naukowej geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Uznała za nie zestaw ośmiu wybranych prac opublikowanych w latach 2015-2019 w wydawnictwach krajowych i zagranicznych, opatrzonych tytułem: *Grunty rolne i rolnictwo miejskie we współczesnym rozwoju obszarów zurbanizowanych*. Na podstawie informacji zawartych w autoreferacie oraz w załączniku 3 oceną objęte zostały również inne prace badawcze Habilitantki oraz Jej dorobek na płaszczyźnie dydaktycznej, organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz w zakresie współpracy krajowej i międzynarodowej, w okresie od uzyskania stopnia doktora do czasu złożenia wniosku w dniu 30 kwietnia 2019 r.

2. Sylwetka Habilitantki, informacje o Jej wykształceniu, statusie zawodowym i aktywności na różnych polach

Pani dr Barbara Maćkiewicz jest absolwentką Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, gdzie w 1999 r. ukończyła studia na kierunku gospodarka przestrzenna uzyskując tytuł magistra gospodarki przestrzennej i podjęła studia doktoranckie realizowane do 2004 r.

Stopień doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii uzyskała w 2004 roku na podstawie obrony pracy doktorskiej „Rynek nieruchomości niezabudowanych w Poznaniu i powiecie poznańskim w latach 1995-2000”, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Benicjusza Głębockiego na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM w Poznaniu.

W 2005 r. Pani dr Barbara Maćkiewicz podjęła pracę na stanowisku adiunkta w Zakładzie Gospodarki Żywnościowej i Wsi Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych (obecnie Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej) Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Zainteresowania naukowe Pani dr Barbary Maćkiewicz, koncentrujące się wokół problematyki rynku nieruchomości i gospodarki nieruchomościami oraz rynku ziemi rolniczej, rolnictwa miejskiego i ekoturystyki, znalazły odzwierciedlenie w Jej dorobku naukowym, w różnych formach zajęć dydaktycznych prowadzonych w macierzystej uczelni na kierunkach: gospodarka przestrzenna, geologia i geografia oraz w innych formach współpracy, realizowanej zarówno w skali regionalnej, krajowej, jak i międzynarodowej.

W ocenianym okresie Habilitantka była członkiem zespołu naukowców i ekspertów Centrum Badań Metropolitalnych UAM w Poznaniu (CBM), funkcjonującego od 2009 r. pod kier. prof. dr hab. Tomasza Kaczmarka oraz dr. Łukasza Mikuły. Uczestniczyła w realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz Stowarzyszenia Metropolia Poznań, w szczególności w realizowanym w latach 2009-2012 projekcie badawczym *Funkcjonowanie i kierunki rozwoju Aglomeracji Poznańskiej* a w latach 2013-2015 *Koncepcja kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań*. Brała także udział w opracowaniu strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej oraz studium uwarunkowań jej rozwoju przestrzennego. Pokłosie tej aktywności na poziomie diagnostycznym stanowi duża część prac Pani dr B. Maćkiewicz, opublikowanych w ukazującej się od 2010 r. cyklicznej serii pod nazwą Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej. Wyrazem uznania dla prac zespołu CBM było uhonorowanie go w 2017 r. Nagrodą Prezesa Rady Ministrów (III miejsce w kategorii osiągnięcia naukowo-techniczne).

Habilitantka brała też udział w realizacji innych projektów badawczych a także współpracowała na płaszczyźnie naukowej i dydaktycznej z Wielkopolskim Biurem Planowania Przestrzennego oraz z Powiatowym Ośrodkiem Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Zrealizowała cztery staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich, a także kilka wyjazdów szkoleniowych i wizyt studyjnych. W ocenianym okresie wygłosiła kilkadziesiąt referatów w trakcie konferencji o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnych. Jej aktywność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska będzie jeszcze przedmiotem dalszej części niniejszej opinii.

2

3. Ocena osiągnięć na płaszczyźnie naukowo-badawczej w kontekście kryteriów ujętych w aktach prawnych dotyczących postępowania habilitacyjnego

Oceniając rezultaty merytoryczne i metodyczne badań Habilitantki czuję się w obowiązku uwzględnić przede wszystkim wymogi, jakie na gruncie prawnym stawiane są w postępowaniu habilitacyjnym, obligujące recenzenta do wskazania oryginalnego wkładu Autorki w rozwój dyscypliny, a także do odnotowania ujawnionych atutów i niedostatków metodologicznych, merytorycznych oraz formalnych przedłożonych prac.

3.1. Charakterystyka bibliometryczna dorobku naukowego

Z wykazu osiągnięć naukowo-badawczych Pani dr B. Maćkiewicz (załączniki 2 i 3) wynika, że w okresie od uzyskania stopnia doktora, czyli w latach 2005-2019, Habilitantka opublikowała łącznie **43 prace**, w tym:

- **1 monografię**, niepunktowaną wydaną w 2007 r., stanowiącą jednak pokłosie pracy doktorskiej,
- **22 artykuły**, w znacznej części jednak z niską punktacją lub nawet bez punktów obliczonych na podstawie list MNiSW,
- **20 rozdziałów** w pracach zbiorowych, w większości nie objętych punktacją, w tym prace oznaczone R1 i R2 będące przeredagowanymi fragmentami pracy doktorskiej.

Jeśli jeszcze uwzględnimy, że w tej liczbie znajduje się:

- **zaledwie 12 prac wykonanych indywidualnie**, w tym aż 7 w wydawnictwach niepunktowanych, mających jedynie charakter przyczynków diagnostycznych,
- **31 prac współautorskich**, w tym 13 opublikowanych w wydawnictwach nieobjętych punktacją MNiSW a także część prac z udziałem Habilitantki na poziomie 20% - 25% - 30%,

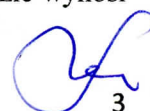
to prawie połowa publikacji (20 spośród łącznie 43) nie mieści się w kryteriach punktowych.

Wprawdzie przy powszechnie znanych słabościach punktowej oceny dorobku, daleka jestem od koncentrowania się na takich narzędziach i przesądzania na ich podstawie o słabości lub doskonałości dorobku. Jednak wobec wymogu uwzględnienia wśród kryteriów oceny takich parametrów, a równocześnie bazy odniesienia do dorobku innych kandydatów, nawet **liczbę wspólnych punktów obliczonych na podstawie kryteriów i list MNiSW bez odpowiedniej korekty związanej ze współautorstwem uważam za wyjątkowo niską** i sądzę, że właśnie z tego powodu Habilitantka nie umieściła jej w dokumentacji.

W kontekście zasad ubiegania się o stopień doktora habilitowanego i kryteriów oceny dorobku ujętych w aktach prawnych dotyczących tego postępowania odnotować należy jeszcze inne wyniki analizy bibliometrycznej, w szczególności poziom Indeksu Hirscha wykorzystywanego jako jedno z tych kryteriów.

Z informacji usytuowanych przez Habilitantkę w załączniku 3 (s. 10-11) wynika, że:

- w bazie **Web of Science** indeksowanych jest 5 publikacji, liczba cytowań w tej bazie wynosi 15 (bez autocytowań) a **indeks Hirscha 2,22**;

– w bazie **Scopus** 7 publikacji z liczbą cytowań 120 i **indeksem Hirscha 5**.

Do tego zestawienia można jeszcze dołączyć informacje pochodzące z najbardziej popularnego profilu Google Scholar Citations i bazy sporządzonej najczęściej na podstawie szerszej aktywności autorów niż wymienione wyżej. Zawiera ona (na dzień 10.04.2020) – jak widać niżej - dorobek Habilitantki z okresu 13 lat (2007-2020), obejmujący 29 publikacji i 109 cytowań. **Indeks Hirscha według tej bazy wynosi 6**. Najwyższa liczba cytowań odnotowana została jednak w odniesieniu do wspomnianej już monografii opublikowanej w 2007 r. zredagowanej na podstawie rozprawy doktorskiej i zawierającej dość odległą analizę rynku nieruchomości niezabudowanych w powiecie poznańskim w latach 1995-2000 (po wyłączeniu tej publikacji Indeks Hirscha wyniósł 5, a liczba cytowań 81).

Authors:	maćkiewicz Barbara	Years:	0 - 0	Search
Publication name:		ISSN:		Search Direct
Title:				Clear All
Keywords:				Revert
				New

Results	Cites	Per year	Rank	Authors	Title	Year	Publication
Publication years: 2007-2020	28	2.15	5	B Maćkiewicz	Rynek nieruchomości niezabudowanych w Poznaniu i powiecie ...	2007	
Citation years: 13 (2007-2020)	13	1.86	2	E Kacprzak, B Maćkiewicz	Farmland conversion and changes in the land-use pattern in the ...	2013	Quaestiones Geog
Papers: 29	12	1.00	1	D Krasowska, RA Schwartz, D Wojnowska...	Polymorphous cutaneous and chronic multisystem sarcoidosis.	2008	... Alpina, Pannoni
Citations: 109	11	3.67	3	B Maćkiewicz, B Konecka-Szydłowska	Green Tourism: Attractions and Initiatives of Polish Cittaslow Citi...	2017	Tourism in the City
Cites/year: 8.38	9	3.00	4	A Espinosa Seguí, B Maćkiewicz, M Rosol	From Leisure to Necessity: Urban Allotments in Alicante Provinc...	2017	
Cites/paper: 3.76	6	1.20	6	B Maćkiewicz, E Kacprzak	Policies of farmland use in the agglomeration of Poznań	2015	Studia Regionalia
Authors/paper: 2.31	5	1.67	7	B Maćkiewicz, C Karalus-Wiatr	Agricultural land on built-up housing lots and the incomes of co...	2017	Quaestiones Geog
h-index: 6	4	0.44	12	B Maćkiewicz	Sprzedaż gruntów z zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w ...	2011	Rozwój Regionaln
g-index: 9	3	0.60	14	B Maćkiewicz	Przekształcenia gruntów rolnych sprzedanych z Zasobu Własnoś...	2015	Studia Obszarów
h _{norm} : 4	3	0.33	13	E Kacprzak, B Maćkiewicz, B Głębocki	Gospodarka rolna w aglomeracji poznańskiej	2011	
h _{annual} : 0.31	2	1.00	8	B Maćkiewicz, RP Asuero...	Reclaiming urban space: A study of community gardens in Pozn...	2018	Quaestiones ...
Papers with ACC >= 1,2,5,10,20: 8,3,0,0,0	2	0.67	15	M Szczepańska, B Maćkiewicz...	Tereny zieleni a ceny nieruchomości mieszkaniowych w Poznaniu	2017	Biuletyn Komitetu
	2	0.67	17	B Maćkiewicz, M Szczepańska	Tereny zieleni a nazwy inwestycji deweloperskich w Poznaniu	2017	Rozwój Regionaln
	2	0.33	10	E Kacprzak, B Maćkiewicz	The distribution systems for organic farming produce in Poland ...	2014	DIE ERDE-Journal
	2	0.25	11	A Kolodziejczak, B Maćkiewicz	Supporting the Development of Multifunctional Agriculture in t...	2012	Journal of Settlem
	2	0.20	16	B Maćkiewicz	Obrót gruntami w aglomeracji poznańskiej	2010	
	1	0.50	23	B Maćkiewicz, A Andrzejewski...	Koszty bezładu przestrzennego na rynku nieruchomości	2018	... Kraju Polskiej A
	1	0.33	22	JJR Lendínez, B Maćkiewicz...	Zagospodarowanie użytków rolnych na zabudowanych terenach...	2017	Acta Universitat
	1	0.20	9	B Konecka-Szydłowska...	Endogenous capital of small towns in the Poznań agglomeration	2015	Annales Universita

▪ Gdyby zatem kierować się zarówno zestawieniami przytoczonymi przez Panią dr B. Maćkiewicz, jak i informacjami pochodzącymi z profilu Google Scholar Citations, to, na tle porównawczym analogicznych wniosków awansowych, wymienione parametry należałoby uznać za umiarkowanie pozytywne, w sposób zadowalający spełniające wymogi.

▪ Przy ocenie dorobku Habilitantki należy również odnotować dwa współautorskie artykuły opublikowane w czasopiśmie z listy Journal Citation Reports (JCR) posiadające współczynnik wpływu impact factor [IF] (*DIE ERDE* i *Survey Review*), z tym że ze względu na Jej skromny udział procentowy w przygotowaniu obu tych opracowań, poziom IF jest jednak niski (0.74 i 1,16).

▪ Pani dr B. Maćkiewicz wskazała też jeszcze jeden artykuł współautorski opublikowany - jak poinformowała - w prestiżowym niezależnym czasopiśmie (*ACME: An International Journal for Critical Geographies*), które, mimo że swym poziomem odpowiada periodykom uzyskującym na liście MNiSW 40 punktów, ze względu na odmowę komitetu redakcyjnego periodyku na indeksowanie w JCR, nie znajduje się na tej liście.

▪ Spośród wymienionych wyżej 20 udziałów w pracach zbiorowych, 2 rozdziały współautorskie ukazały się pod szyldem renomowanych wydawnictw zagranicznych (*Ashgate Publishing* i *Springer International Publishing*).

▪ Odnotować również należy stosunkowo dużą liczbę prac obcojęzycznych wydanych w kraju i za granicą (13 w języku angielskim i 1 w hiszpańskim), w tym 7 w kooperacji z przedstawicielami zagranicznych ośrodków naukowych.

▪ Wprawdzie w ocenianym dorobku Habilitantki znajdują się pojedyncze artykuły opublikowane w znanych periodykach krajowych (Studia Obszarów Wiejskich, Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Biuletyn KPZK PAN, mający od 2013 r. formułę typowego czasopisma naukowego, Acta Universitatis Lodziensis. Folia Geographica Socio-Oeconomica, anglojęzyczne Studia Regionalia), to jednak trudno byłoby pominąć milczeniem fakt, że duża część publikacji z Jej udziałem, również anglojęzycznych, ukazała się w pracach wydawanych przez macierzysty Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych (obecnie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej) UAM w Poznaniu. Tak jest w przypadku artykułów w anglojęzycznym kwartalniku Quaestiones Geographicae oraz w Biuletynie Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna (łącznie 7 prac), a w odniesieniu do monografii, udziałów w pracach zbiorowych oraz redakcji, niemal „monopolu” rodzimych wydawców: Centrum Badań Metropolitalnych UAM i Bogucki Wydawnictwo Naukowe (aż 15 publikacji), które, mimo naukowego akcentu w nazwie, wydaje wiele prac studialnych i ekspertyz.

▪ Duża część publikacji Habilitantki stanowi pokłosie takich prac i udziału w projektach realizowanych przez CBM a także referatów wygłoszonych w trakcie konferencji o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Wprawdzie z perspektywy konkluzji najważniejsza będzie dalsza część opinii zawierająca ocenę jakości dorobku naukowego Pani dr B. Maćkiewicz, zasygnalizowałam jednak tyle dość szczegółowych informacji o charakterze bibliometrycznym, aby w ten sposób:

- po pierwsze, dopełnić obowiązków recenzenta wynikających z ustawowych kryteriów oceny,
- po drugie, wykazać, jak bez wieloaspektowej analizy, nawet na płaszczyźnie ilościowo-bibliometrycznej, dalece niewystarczające i mało miarodajne może okazać się posiłkowanie indeksami pochodzącymi z różnych baz oraz rankingów,
- po trzecie i chyba najważniejsze, uwzględnić zarówno pozytywne strony tego dorobku, jak i jego mankamenty.

Właśnie z analizy ilościowej struktury dorobku Pani dr B. Maćkiewicz wynika, że mamy tu do czynienia z dość osobliwą koegzystencją kontrastów, wyraźnie utrudniającą jego jednoznaczną ocenę.

Z jednej strony bowiem Habilitantka legitymuje się publikacjami zaszerzowanymi przynajmniej formalnie do „najwyższej półki”, z drugiej strony, stosunkowo duża liczba Jej prac ukazała się w wydawnictwach niskopunktowanych lub nie mieszczących się na listach MNiSW. Zapewne wynika to z większego zaangażowania ekspercko-doradczego Kandydatki niż z Jej pasji badawczej.

Widać także, że mimo aktywności publikacyjnej w wydawnictwach zagranicznych, Kandydatka nie jest jeszcze wyraźnie rozpoznawana w szerszym środowisku naukowym.

Odnosić jednak należy i ocenić pozytywnie Jej aktywność w konsorcjach i sieciach naukowych, a także powierzenie funkcji recenzenta wydawniczego wielu prac, do czego jeszcze powrócę.

3.2. Wiodące osiągnięcie naukowe

Charakter oraz struktura przedłożonego cyklu publikacji w świetle wykładni ustawowej

Jak już sygnalizowałam, za swoje wiodące osiągnięcie naukowe, stanowiące w świetle art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie naukowej geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Pani dr Barbara Maćkiewicz uznała zestaw 8 artykułów opublikowanych w latach 2015-2019 w czasopismach krajowych i zagranicznych, nazwany *cyklem publikacji powiązanych tematycznie* i opatrzony wspólnym tytułem: *Grunty rolne i rolnictwo miejskie we współczesnym rozwoju obszarów zurbanizowanych*.

Jakkolwiek taka formuła nie jest już rzadkością, przeciwnie, w ostatnich latach cieszyła się wśród wnioskodawców coraz większą popularnością, to jednak przy opiniowaniu dorobku bez wiodącego przedsięwzięcia w postaci monografii za sprawą pierwszoplanową uważam odniesienie się do przedłożonego przez Habilitantkę cyklu publikacji, ocenę jego struktury oraz odpowiedź na pytanie: czy spełnia on wykładnię i „rygory” ustawowe. Jak bowiem wynika z komentarza do Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowych, o jednotematycznym cyklu można pisać wówczas, gdy: *publikacje przygotowane są na z góry ustalony temat i ukazują się w sposób, który można określić jako cykliczny* (H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s. 69).

W mojej ocenie, wspartej niżej przytoczonymi argumentami, wskazany przez Habilitantkę zestaw artykułów nie ma charakteru cyklu i tym samym nie spełnia wymogów takiego osiągnięcia naukowego. Trudno byłoby bowiem uznać, że ów zestaw stanowi konsekwencję zaplanowanego wcześniej przedsięwzięcia, realizowanego według przyjętych ex ante założeń, nakreślonych celów, a także, co ważne zwłaszcza w badaniach awansowych, sformułowanych hipotez.

Takie stanowisko potwierdza najlepiej, budząca wręcz zaskoczenie, **struktura publikacji** składających się na oceniane wiodące osiągnięcie badawcze. W jego obrębie Habilitantka usytuowała:

- **tylko jeden indywidualny artykuł** pt.: *Przekształcenia gruntów rolnych sprzedanych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa*, opublikowany w 2015 r. w Studiach Obszarów Wiejskich,
- **siedem artykułów współautorskich**, w tym:
  - **1 w języku polskim**, pt.: *Zagospodarowanie użytków rolnych na zurbanizowanych terenach mieszkaniowych aglomeracji poznańskiej*, opublikowany z udziałem J. Ruiz-Lendíneza i M. Szczepańskiej w 2017 r. w Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica Socio-Oeconomica (28: 151 – 163),
  - **6 artykułów w języku angielskim**, z których:
    - 1, we współpracy z E. Kacprzak, opublikowany w 2015 r. w Studia Regionalia,
    - 3, opublikowane w kooperacji z polskimi i hiszpańskimi autorami w latach 2017, 2018 i 2019 w rodzimym kwartalniku Quaestiones Geographicae,

- 2 artykuły wysokopunktowane wydane wspólnie z różnymi autorami za granicą w latach 2017 i 2019.

Wprawdzie nie miejsce tu na szerszy wywód dotyczący zawartości poszczególnych prac, niemniej wystarczy nadmienić, że pierwszy spośród wymienionych wyżej artykułów Habilitantki, jedyny indywidualny, bazuje na transakcjach z lat 2000-2009 i stanowi studium przypadku gminy Rokietnica. Jeśli więc nawet w jakimś stopniu jest powiązany z problematyką zapowiadaną w tytule cyklu, to z pewnością nie daje podstaw do szerszych uogólnień, podobnie zresztą, jak współautorski artykuł dotyczący regionu Alicante w okresie kryzysu.

Już dotychczas przedstawione informacje wystarczyłyby, aby nie tylko podać w wątpliwość rozwiązanie zastosowane przez Panią dr B. Maćkiewicz, ale, jak sądzę, dać podstawę do sformułowania negatywnej konkluzji. Skłonna jestem bowiem przypuszczać, że ten zbiór był utworzony ex post i Habilitantka właśnie ex post nadała publikacjom z różnych lat wspólny tytuł, nazywając je cyklem. W tej sytuacji mamy zatem do czynienia z wyraźnym odwróceniem filozofii postępowania badawczego. Trudno zaś uznać takie podejście za właściwe, skoro przecież składowe założenia powinny być formułowane w fazie poprzedzającej badania i determinować ich przebieg sukcesywnie prezentowany oraz rozwijany w pracach stanowiących cykl.

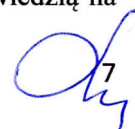
Tytuł cyklu, jego cel, założenia badawcze i zakres

Kontynuując opiniowanie całokształtu dorobku Pani dr B. Maćkiewicz będę poszukiwać przede wszystkim odpowiedzi na zasadnicze pytanie: czy i na ile badania Habilitantki wnoszą oryginalny wkład w rozwój dyscypliny, czyli co można byłoby uznać za ich wartość dodaną? Wcześniej jednak godzi się odpowiedzieć na przynajmniej trzy następujące wzajemnie powiązane pytania:

1. Czy i na ile nakreślona problematyka zasługuje na podjęcie w postępowaniu habilitacyjnym?
2. Jak ujęty został tytuł i czy treść opracowań jest do niego adekwatna?
3. Jak ma się cel badań sformułowany w autoreferacie oraz zamieszczone tam pytania do zakresu merytorycznego, przestrzennego oraz czasowego opracowań składających się na przedłożony cykl?

Ze względu na znaczenie problemów, celów, hipotez i innych założeń badawczych stanowiących fundamentalne elementy niemal każdej pracy awansowej, ich ocena została wyodrębniona.

Ad. 1. Nie mam wątpliwości, że ze względu na rangę, aktualność, różnej natury atuty poznawcze i aplikacyjne, problematyka gruntów rolnych na obszarach zurbanizowanych i rolnictwa miejskiego, brzmiąca wprawdzie niczym oksymoron, zasługuje na realizację w pracy awansowej związanej z ubieganiem się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Mimo sukcesywnie rosnącego zainteresowania badaniami tego typu, pojawiania się tej problematyki coraz częściej i szerzej w debatach publicznych dotyczących zrównoważonego rozwoju, trudno nie uznać, że są one ciągle in statu nascendi. Coraz częściej formułowane są pytania: czy rolnictwo miejskie jest chwilową modą, czy pieśnią przyszłości, czy całkiem nieodległą i pociągającą wizją dla mieszkańców aglomeracji? Jego propagatorzy, chcący zmienić tradycyjny obraz, przekonują, że nowy typ uprawy jest odpowiedzią na

wyzwania XXI wieku, nie tylko w zakresie potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i wzmoczonej produkcji przy kurczących się zasobach gruntów rolnych, stworzenia modelu dającego plony najwyższej jakości przy zapewnieniu maksymalnej ochrony środowiska naturalnego oraz umożliwieniu lokalnej społeczności dostępu do gospodarstw miejskich, Zapewniają równocześnie, że oprócz tradycyjnych działań związanych z produkcją, przetwarzaniem, marketingiem, dystrybucją i konsumpcją, dostarcza ono również wielu innych korzyści, w postaci możliwości rekreacji i wypoczynku wśród zieleni, nowego ukształtowania krajobrazu, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej w miastach, a także zwiększenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i nawiązywania bliższych więzów sąsiedzkich.

W tym kontekście trudno podważać zasadność takich badań i nie zgodzić się ze stanowiskiem Habilitantki, że gospodarowanie gruntami rolnymi, ich wycena, nowe formy rolnictwa miejskiego stanowią ważne zagadnienia z perspektywy rozwoju obszarów zurbanizowanych oraz szeroko rozumianej polityki społeczno-gospodarczej, co więcej, że *rolnictwo miejskie*, będące zagadnieniem złożonym i wielowymiarowym, *potrzebuje szerszego spojrzenia, elastycznej i integrującej perspektywy którą może zaoferować geografia społeczno-ekonomiczna*. Zgodzić należy się również z Jej stanowiskiem dotyczącym potrzeby interdyscyplinarnego charakteru takich badań, a także ze stwierdzeniem, że: *każda przestrzeń miejska ma swoją tożsamość i specyfikę*.

Powyższa opinia, dotycząca trafnego wyboru problematyki, nie jest jednak równoznaczna z akceptacją sposobu realizacji badań przez Kandydatkę oraz z brakiem krytycznych uwag i dylematów z nim związanych. Przeciwnie, uznaję je za zarzuty „ciężkiego kalibru”. Dlatego uważam, że o ile trudno byłoby odmówić Habilitantce wycucia potrzeb badawczych, to jednak już ich realizacja pozostawia wiele do życzenia, zarówno gdy chodzi o zakres rzeczowy, przestrzenny czy czasowy.

Ad. 2. Dość ogólny i dlatego pojemny tytuł cyklu pozwala z jednej strony na ujęcie podjętej problematyki z różnych perspektyw: teoretycznej lub empirycznej, różnego wiodącego problemu, jego istoty i skali. Z drugiej strony, taka forma tytułu nie oddaje jednoznacznie charakteru badań, a także zakresu przestrzennego i czasowego ich warstwy empirycznej. Najogólniej rzecz biorąc, powiązania artykułów z tak nakreślonym tytułem są różne. Przede wszystkim rzuca się w oczy ich bardzo wąski zakres przestrzenny a także dość odległy okres zaprezentowanych w nich analiz. Razi to tym bardziej w kontekście zawartego w autoreferacie stwierdzenia (s. 5), że: *problematyka rolnictwa miejskiego ma charakter dynamiczny, gdyż zmienia się z roku na rok równoległe ze zmianami zachodzącymi w społeczeństwie miejskim*.

Ad. 3. Oprócz uzasadnienia, w autoreferacie Habilitantka przedstawiła główny cel cyklu, za który uznała: *kompleksowe i wieloaspektowe ukazanie znaczenia gruntów rolnych i rolnictwa miejskiego we współczesnym rozwoju obszarów zurbanizowanych* (autoreferat, s. 6). Poszczególne składowe wiodącego przedsięwzięcia przyporządkowała do pięciu następujących pytań badawczych, które, Jej zdaniem, są przeformułowanymi problemami:

1. *Czy gospodarka gruntami rolnymi na obszarach zurbanizowanych w Polsce sprzyja zachowaniu działalności rolniczej?*

2. *Jaka jest skala rozbieżności pomiędzy polskim katastrzem nieruchomości a faktycznym użytkowaniem gruntów rolnych na obszarach zurbanizowanych?*

3. Jak kryzys gospodarczy zmienił podejście do gruntów i rolnictwa na obszarach zurbanizowanych (przykład Hiszpanii)?

4. Jak przebiega proces rozwoju ogrodów społecznych w polskich miastach? Czy można je uznać za istotny element rolnictwa miejskiego?

5. W jaki sposób rolnictwo miejskie przyczynia się do rozwoju zrównoważonego obszarów zurbanizowanych w Hiszpanii?

Jak widać, *obszary zurbanizowane* „funkcjonują” nie tylko w tytule cyklu, w jego celu, ale także w sformułowanych pytaniach. Nie znalazłam natomiast wyjaśnienia, jak postrzega je Habilitantka w swoich badaniach, podobnie, jak jest przez Nią rozumiany rozwój tych obszarów. Trzeba przecież mieć na uwadze, że *obszary zurbanizowane* zarówno w obrębie regionu, kraju, a tym bardziej w skali międzynarodowej są zróżnicowane. Ponadto, nawet na terenach o zbliżonych cechach, mogą być wdrażane różne koncepcje rozwojowe, wspierane równie zróżnicowanymi instrumentami. Potrzeba doprecyzowania pojęcia rozwój obszarów zurbanizowanych rysuje się wyraźnie w świetle innych jeszcze powiązań przyczynowo-skutkowych.

W stosunku do „garnituru” założeń mam jeszcze kilka krytycznych uwag.

- Po pierwsze, mimo że Habilitantka pisze o podjętym problemie, nigdzie nie doprecyzowała na czym polega wiodący problem i jak był sukcesywnie rozwiązywany.

- Po drugie, zaskoczenie musi budzić fakt, że w żadnej z tych prac nie było hipotezy, stanowiącej przecież fundamentalny element większości prac awansowych, wymagający zawsze największej precyzji słowa. Jej alternatywy nie może bowiem stanowić któreś z wymienionych pytań, nie poddających się przecież weryfikacji.

Tych kanonów nie podnosiłabym, gdyby nie przeświadczenie, że ich respektowanie, w szczególności wysiłek intelektualny związany ze sformułowaniem hipotez i innych założeń badawczych, podobnie jak właśnie z odpowiedzią na bodaj najtrudniejsze pytanie „na czym polega problem?”, opłaca się nie tylko ze względu na takie oczekiwania recenzenta. Procentuje przede wszystkim w odpowiednim zaaranżowaniu zarówno scenariusza postępowania badawczego, jak i ustrukturyzowaniu prac, prezentacji ich wyników a także w sformułowaniu na ich podstawie postulatów kierowanych do różnych adresatów.

Sposób zaprezentowania osiągnięcia badawczego - uwagi dotyczące konstrukcji i jakości autoreferatu

Oceniając dorobek Habilitantki na płaszczyźnie badawczej uznałam za zasadne nie tylko uwagi dotyczące strony merytorycznej przedłożonych prac, ale także równolegle, choć w nierównych proporcjach, autoreferatu i zawartej w nim samooceny. Czynię to dlatego, że przecież największym atutem autoreferatu, będącego wizytówką Kandydatki i fundamentalnym elementem wniosku, powinna być precyzja słowa, o którą jednak u Niej nie jest łatwo.

Do prezentacji w autoreferacie osiągnięcia w postaci zróżnicowanego zbioru w większości współautorskich publikacji Habilitantka zastosowała dyskurs trudny do akceptacji, zwłaszcza gdy chodzi o charakterystykę poszczególnych artykułów, jak i posiłkowanie się liczbą pojedynczą,

m.in. takimi określeniami, jak: *moje badania*, [...] *wyniki przeprowadzonych przeze mnie badań* lub *dokonałam oceny oddziaływania*. Razi taki dyskurs tym bardziej, gdy czyni to w odniesieniu do prac będących dziełem kilku osób, w tym także dotyczących prowincji Alicante (s. 15).

O stanie nadmiernego samozadowolenia Habilitantki świadczą m.in. stwierdzenia, którymi posiłkuje się w autoreferacie np. *moje wnikliwe badania* (s. 19), *artykuł ma unikatowy charakter [...] jest pierwszym i dotychczas jedynym opracowaniem* (s. 11).

Skoro więc Kandydatka „wyszła” ze swojej roli „wyręczając” recenzentów, to sędzę, że i ja w ramach „rewanżu” mogę pozwolić sobie na wyjście poza ramy sformalizowanego stanowiska i zamiast dalszych komentarzy oraz krytycznych uwag umieszczę kilka oryginalnych fragmentów z finalnej części autoreferatu, gdzie Pani dr B. Maćkiewicz stwierdza:

- (s. 15): ***Moje badania wykazały**, że po dwóch dekadach hiszpańskiego „tsunami urbanizacyjnego” w prowincji Alicante pojawił się nowy sposób łączenia życia miejskiego z funkcjami rolniczymi, [...]*
- (s.16): ***Moje badania pozwoliły również ustalić**, że szczegółowa lokalizacja nowych ogrodów często była dość przypadkowa;*
- (s. 17): ***Publikacja wzbogaciła międzynarodowe badania nad rolnictwem miejskim [...]** Przedstawiła i wyjaśniła historię i specyfikę ogrodów działkowych w Hiszpanii; [...]*
- (s. 17): ***W pracy wykazałam również**, że światowy kryzys gospodarczy z 2008 r. przyczynił się do rewaluacji rolniczego użytkowania ziemi, jakkolwiek widmo spekulacji gruntami było nadal wyraźnie widoczne;*
- (s. 20): *[...] na przykładzie studium przypadku 15-tysięcznego miasteczka Baeza w Andaluzji **dokonałam oceny oddziaływania** nowej w tym regionie formy rolnictwa miejskiego, tj. ogrodów działkowych na wszystkie filary rozwoju zrównoważonego. Studium przypadku zaprezentowano wykorzystując technikę desk resears, badania terenowe i wywiady pogłębione [...].*

Natychmiast ciśnie się bowiem pytanie: jak Habilitantka przeprowadzała te badania terenowe i wywiady wśród mieszkańców Hiszpanii?

Muszę też dodać, że autoreferat został zredagowany niezbyt starannie. Jest w nim sporo błędów literowych, niewłaściwych rodzajów, przypadków itp.

Ocena warstwy merytorycznej i metodycznej wiodącego osiągnięcia

Zarówno wspomniany już dość odległy okres większości analiz empirycznych, ich bardzo wąski zakres rzeczowy oraz przestrzenny sprawiają, że przy skromnym zakotwiczeniu prac Habilitantki w literaturze przedmiotu i braku osadzenia własnych dociekań na tle dorobku innych autorów oraz dyskusji z nimi, rezultat osiągnięcia jest bardzo skromny. Studia literaturowe nie przemawiają bowiem na korzyść Habilitantki, trudno je uznać za solidne, świadczące o wnikliwości Kandydatki. Na tle możliwości na tym polu, bibliografia części prac jest skromna, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, np. identyfikacja różnych przejawów *urban sprawl* oraz sposoby pomiaru tego zjawiska,

od którego Kandydatka rozpoczyna uzasadnienie swoich badań są przedmiotem analiz P. Lityńskiego i A. Hołuj z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, którzy koncentrują się na problemach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Są i inne badania dające podstawę do przeprowadzenia analiz porównawczych. W takich warunkach odniesienia do innych stanowisk postrzegam za wręcz obligatoryjne. Z pewnością takie rozwiązanie miałoby wyraźną przewagę nad przytoczeniem *en bloc* nazwisk badaczy, którzy podejmowali realizowaną problematykę. Na marginesie dodam, że chyba sama Habilitantka dostrzegła niedostatki studiów literaturowych i starała się choć w jakiejś mierze je nadrobić w treści autoreferatu.

Nie razi mnie regionalny zasięg warstwy empirycznej i usytuowanie badań na poziomie gmin, zdeterminowane przecież charakterem problematyki. Ujęcia terytorialne Habilitantki dotyczą jednak niemal wyłącznie powiatu poznańskiego lub nawet często przytaczanego studium przypadku gminy Rokietnica, a w jej granicach obrębu ewidencyjnego Bytkowo, co bez szerszego kontekstu przestrzennego wymaga wyjątkowej ostrożności w formułowaniu wniosków odnoszących się nawet do Aglomeracji Poznańskiej.

Kontekst międzynarodowy stanowi też niewielkie uzupełnienie, ponieważ w zasadzie dotyczy doświadczeń hiszpańskich z prowincji Alicante.

W obrębie przedłożonego cyklu część „wytypowanych” przez Habilitantkę prac ma charakter przyczynkowy, odtwórczy i informacyjny. Większość tekstów bazuje na studiach przypadku. Dominuje w nich styl sprawozdawczy, bliższy raportom eksperckim. Część zagadnień została ujęta powierzchownie i zdawkowo.

Problematyka artykułów jest w jakiejś mierze komplementarna, lecz Habilitantka nie zapewniła należytej spójności i logiki powiązań między nimi. Sprawia to, że w stosunku do treści większości prac odczuwam wyraźny niedosyt. Widać to najlepiej w wąskich i skromnych pod względem merytorycznym podsumowaniach, mimo że przecież powinny one stanowić egzemplifikację wkładu w rozwój dyscypliny, zarówno na płaszczyźnie badawczej, jak i aplikacyjnej. Zabrakło w nich ogólniejszych konkluzji, zwłaszcza gdy chodzi o warstwę wnioskowo-postulatywną i rekomendacje dla polityki rozwoju lokalnego oraz regionalnego. Muszą też razić oczywiste treści i powtórzenia. Np. rzuca się w oczy wielokrotnie powtarzający się zarówno w pracach polsko-, jako anglojęzycznych początek wprowadzenia w brzmieniu: *Od początku transformacji ustrojowej w Polsce [..]*.

Gdy chodzi o warstwę metodyczną, to Habilitantka w zasadzie ograniczyła się do podstawowych technik opisu materiałów pochodzących z raportów, wyników badań ankietowych oraz relacjonowania wywiadów. Bardzo wstrzemięźliwie i niedostatecznie zaprezentowała ten warsztat. W warunkach, gdy źródłem zmiennych poddanych analizie statystycznej i wnioskowania były badania ankietowe zrealizowane w gminie Rokietnica lub tylko w jednym obrębie, konieczne byłoby zapewnienie i udokumentowanie ich reprezentatywności. Bez tego nie ma przecież podstaw, aby wyniki tej próby przenosić na cały obszar Polski lub nawet Aglomeracji Poznańskiej.

Mimo niewątpliwej pracowitości związanej z pozyskaniem części materiałów, Autorka w niewielkim zakresie i nie do końca właściwie sięgnęła do możliwych technik statystycznych.

Poza drobnymi rozwiązaniami, np. udoskonalenie mechanizmu badania zmian użytkowania terenu, brakuje nowatorskich, oryginalnych rozwiązań na płaszczyźnie metodycznej.

Przytoczone argumenty sprawiają, że moja całościowa ocena warstwy merytorycznej i metodycznej cyklu ośmiu publikacji wiodących wskazanych przez Habilitantkę jako podstawa wniosku habilitacyjnego jest negatywna. Nie kryję, że spodziewałam się ambitniejszego potraktowania podjętej problematyki, „świeższego” ujęcia i bardziej pogłębionej dyskusji, koniecznej tym bardziej, że przecież spojrzenie na podjęte zagadnienia ulegało zmianom. Wówczas bardziej uprawnione byłoby wniesienie wkładu na płaszczyźnie metodologicznej i merytorycznej oraz sformułowanie na kanwie realizowanych badań postulatów-adresowanych do innych badaczy czy polityków gospodarczych.

Przyznać muszę, że jestem zaskoczona poziomem dorobku Habilitantki, zwłaszcza na tle wnikliwości i solidności większości analiz a także nowatorskich rozwiązań metodycznych prezentowanych w znanych mi pracach badaczy wywodzących się ze środowiska Poznańskich Geografów Społeczno-Ekonomicznych.

3. 3. Ocena innych obszarów badawczych i osiągnięć na tych polach

W autoreferacie Habilitantka zaprezentowała swój pozostały dorobek naukowy w podziale na następujące cztery główne nurty (obszary) zainteresowań badawczych:

1. *Gospodarka gruntami i rynek nieruchomości* (najszerzy, obejmujący 20 prac);
2. *Rozwój rolnictwa* (5 pozycji oraz współredakcja);
3. *Kanały dystrybucji produktów rolnych, szczególnie żywności lokalnej i ekologicznej* (2 prace współautorskie);
4. *Rozwój turystyki zrównoważonej*

Do tych obszarów przyporządkowała poszczególne prace składające się na Jej dorobek publikacyjny (liczby w nawiasach).

Najszerzym obszarem, z którym Pani dr B. Maćkiewicz związała swoje zainteresowania już w trakcie przygotowań rozprawy doktorskiej i z tego zakresu w późniejszych latach opublikowała najwięcej prac naukowych i ekspertyz, jest *Gospodarka gruntami i rynek nieruchomości*.

Podzielam stanowisko Habilitantki, że monografia opublikowana w 2007 r., przygotowana na podstawie wyników tej rozprawy, opartej na bogatej bazie ponad dwudziestu tysięcy transakcji sprzedaży gruntów i wzbogaconej wieloma prezentacjami kartograficznymi, miała wówczas charakter pionierski, lecz niestety nie może ona być włączona do niniejszej oceny.

Ze względu na szeroką, samodzielnie sporządzoną, bazę ponad 7000 transakcji a także szerszy niż w większości prac zakres przestrzenny, obejmujący sześć powiatów wchodzących w skład Metropolii Poznań, pozytywnie oceniam również opracowanie *Gospodarka gruntami* (R 17) stanowiące rozdział opublikowanej przez CBM w 2016 r. *Koncepcji kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań*. W obrębie tego zbioru znajdują się również, m.in.:

- interesująca ekspertyza współautorska (z dominującym, na poziomie 80%, udziałem Habilitantki) dotycząca kosztów bezładu przestrzennego dla rynku nieruchomości (A 21),

- kilka prac współautorskich dotyczących tzw. odrolnień, czyli wyłączeń gruntów rolnych z produkcji rolnej, (A14, A15, R9),
- prace dotyczące powiązań między terenami zieleni a cenami nieruchomości w Poznaniu (A18, A19),
- publikacje dotyczące uwarunkowań i rozwoju rynku nieruchomości niezabudowanych na obszarach atrakcyjnych turystycznie, w tym dość odległe opracowanie współautorskie z 2009 r. dotyczące powiatu puławskiego (M2) oraz świeższe z 2017 r. również współautorskie (R20) obejmujące dość interesujący aspekt zależności między rynkiem nieruchomości a przynależnością do Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow.

Choć do części prac włączonych do tego obszaru mam pewne zastrzeżenia, to łącznie grupę publikacji dotyczących gospodarki gruntami i szeroko rozumianego rynku nieruchomości oceniam umiarkowanie pozytywnie.

Skromniej pod względem ilościowym i jakościowym są reprezentowane pozostałe trzy nurty a także inne prace współautorskie o charakterze metodycznym (R5 i A17) lub teksty dotyczące roli podatków lokalnych i kapitału endogenicznego w rozwoju miast (A16, R4).

Warto również zasygnalizować, że w dorobku Habilitantki znajduje pozycja z pogranicza studiów miejskich i geografii religii a także współautorska praca dotycząca funkcjonowania programu Erasmus+, związana z pełnioną przez nią funkcję Wydziałowego Koordynatora tego programu.

Szkoda tylko, że rozmachu badawczego, jaki widoczny był w części wcześniejszych prac nie zachowała Habilitantka lub rozwinęła w późniejszych badaniach wchodzących w skład tych nurtów a przede wszystkim wiodącego osiągnięcia. Wówczas bowiem odpowiedź na pytanie, czy udźwignęła ciężar podjętych problemów i w jakiej mierze wniosła swój wkład w rozwój dyscypliny byłaby łatwiejsza.

3.4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze podlegające ocenie obejmują następujące płaszczyzny aktywności Habilitantki:

- aktywność konferencyjna, referaty oraz udział w komitetach organizacyjnych,
- recenzje wydawnicze,
- udział w realizacji projektów badawczych.

Na wszystkich płaszczyznach aktywność tę oceniam pozytywnie.

Pani dr B. Maćkiewicz regularnie aktywnie uczestniczyła w konferencjach o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Większość Jej opublikowanych prac stanowi pokłosie tego udziału.

Wspomniane już wyżej wielokrotne powierzenie Jej funkcji recenzenta (14 artykułów w 10 periodykach), nie tylko w czasopiśmie o zasięgu krajowym, lecz również w jednym indeksowanym w JCR a także monografii w języku angielskim jest wyrazem uznania kompetencji Habilitantki.

W okresie objętym niniejszą oceną Habilitantka ma na swoim koncie aktywność w postaci uczestnictwa w 4 projektach badawczych. Wymieniony jeszcze w załączniku 3 grant promotorski nie podlega tej ocenie. Uczestniczyła również w realizacji programów zagranicznych.

4. Dorobek dydaktyczny, popularyzatorski oraz organizacyjny

Jak już sygnalizowałam w punkcie 2 niniejszej recenzji, w ocenianym okresie 2005-2019 Pani dr B. Maćkiewicz realizowała zróżnicowane zajęcia dydaktyczne, których wymiar wyraźnie przekraczał obowiązujące Ją pensum.

Osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego	
Zajęcia dydaktyczne	20 rodzajów zajęć
Funkcje promotora prac licencjackich i magisterskich	19 prac licencjackich i 20 magisterskich
Funkcje recenzenta prac licencjackich i magisterskich	17 prac licencjackich i 3 magisterskie
Opieka nad doktorantem - promotor pomocniczy	brak

Wyrazem Jej zaangażowania w kształcenie studentów jest nie tylko liczba wypromowanych prac, ale także wyróżnienie części z nich.

Pani dr była również zaangażowana w prace różnych ciał organizacyjnych nie tylko w macierzystej jednostce, m.in. pełniła funkcje:

- w latach 2006-2008 Wydziałowego Koordynatora programu Erasmus+,
- w latach 2008-2012 Wydziałowego Koordynatora ds. Promocji Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych,
- w latach 2012-2016 Członka w/w Zespołu.

Ponadto, w latach 2002-2006 i od 2008 r. była Opiekunem Roku na Kierunku Gospodarka Przestrzenna.

5. Aktywność na arenie międzynarodowej

Gdy chodzi o współpracę międzynarodową, to Habilitantka wykazywała ponadprzeciętną aktywność, nie tylko wynikającą z pełnionej przez Nią funkcji Koordynatora programu Erasmus+. Realizowała tę współpracę również na płaszczyźnie naukowej, czego egzemplifikacją są wspólne publikacje oraz udział w wielu konferencjach, seminariach i warsztatach.

Choć tzw. umiędzynarodowienie aktywności naukowej jest wyraźnie widoczne, to jednak jego jednoznacznie pozytywna ocena byłaby trudna. Cięży bowiem na tej aktywności kwestia, którą trudno byłoby mi pominąć milczeniem. Mam na myśli chyba nadmiernie kurtuazyjne i naganne wzajemne współautorstwo, którego najlepszym przykładem jest np. budzący zaskoczenie, udział J.J. Ruiz-Lendineza w publikacji dotyczącej zagospodarowania użytków rolnych w gminie Rokietnica, mimo że w tekście nie ma żadnych odniesień do Jego doświadczeń, ani też nie figuruje w bibliografii. Takich przykładów jest więcej.

Konkluzja

Moja ocena poszczególnych płaszczyzn dorobku naukowego Pani dr Barbary Maćkiewicz jest niejednoznaczna – pozytywna w odniesieniu do Jej aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej, natomiast negatywna w odniesieniu do sfery badawczej. Tych niedostatków nie może zrekompensować nawet ponadprzeciętna ocena pozostałych płaszczyzn.

Przedstawione uwagi krytyczne różnej natury skłoniły mnie do uznania, iż wkład Pani dr Barbary Maćkiewicz w rozwój dyscypliny naukowej geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna jest niewystarczający i nie wnosi do niej odpowiedniej wartości dodanej a zaprezentowany dorobek nie spełnia wymogów określonych w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Art. 16. 1.). Tym samym wniosek uważam za przedwczesny i w obecnym kształcie nie mogę go rekomendować do dalszego procesowania.

